

Jakelussa mainituille

6.3.2009

645/023/2009

OHJE

Annettu

Hallintoviranomaisen ohje 02/2009

Soveltamisala

Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys –tavoite:

Etelä-Suomen EAKR-toimenpideohjelma CCI 2007 FI 052 PO 001
Länsi-Suomen EAKR-toimenpideohjelma CCI 2007 FI 052 PO 001
Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelma CCI 2007 FI 052 PO 001
Pohjois-Suomen EAKR-toimenpideohjelma CCI 2007 FI 052 PO 001
Manner-Suomen ESR-ohjelma CCI 2007 FI 052 PO 001

Voimassaoloaika

Toistaiseksi, enintään Euroopan Unionin rakennerahastojen ohjelmakausi 2007 - 2013

Säädösperuste

Rakennerahastolain (1401/2006) 11 §:n 2 momentti

Kohderyhmät

Rakennerahastolain (1401/2006) 2 §:ssä tarkoitettut välittävät toimielimet

Lisätietoja

Välittäviä toimielimiä pyydetään osoittamaan kyselyt to.solu@tem.fi –postilaatikkoon.

LIITE

Hallintoviranomaisen päätös 6.3.2009

PÄÄTÖS
6.3.2009

645/023/2009

Jakelussa mainituille

HALLINTOVIRANOMAISEN OHJE KOMISSION ASETUKSEN (EY) N:o 1828/2006 13 ARTIKLAN EDELLYTTÄMISTÄ PAIKAN PÄÄLLÄ TEHTÄVISTÄ TARKAS- TUKSISTA

Hallintoviranomainen on tällä päivämäärällä antanut neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 60 artiklan edellyttämiä ja komission asetuksen (EY) N:o 1828/2006 13 artiklassa tarkoitettuja paikan päällä tehtäviä tarkastuksia koskevan ohjeen, jota välittävien toimielinten tulee noudattaa Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys –tavoitetta toteuttavien EAKR- ja ESR -rakennerahasto-ohjelmien täytäntöönpanossa. Ohje tulee voimaan tästä päivästä lukien ja se on voimassa toistaiseksi, kuitenkin enintään ohjelmakauden loppuun saattamiseen asti.

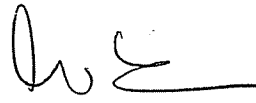
Ohjeessa edellytetään välittävän toimielimen tarkastussuunnitelman tekemistä. Kuluvan vuoden osalta välittävien toimielinten on tehtävä ohjeessa edellytetyistä aikataulusta poiketen oma tarkastussuunnitelmansa viimeistään neljän viikon kuluessa siitä ajankohdasta, kun hallintoviranomainen antaa tiedoksi suorittamansa perusotannon paikan päällä tarkastettavista, otannalla valittavista hankkeista. Välittävä toimielin voi aloittaa paikan päällä tehtävät tarkastukset tämän ohjeen ja tarkistuslistan mukaisesti välittömästi julkiselta rahoitukselta yli 500 000 euron, korkean riskiluokan hankkeiden sekä itse tarkastettavaksi valitsemiensa hankkeiden osalta.

Paikan päällä tehtävät tarkastukset tulee dokumentoida tarkistuslistaan. Tarkistuslista on paperimuodossa tämän kirjeen liitteenä. Hallintoviranomaisen ohje tarkistuslistoineen on saatavilla myöhemmin myös www.rakennerahastot.fi –sivuilta. Tietojärjestelmien ao. osion valmistuttua välittävän toimielimen on siirrettävä tiedot valvonnassa käytettävään tietojärjestelmään (Valtteri/Tuki2000) hallintoviranomaisen antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Hallintoviranomainen tulee järjestämään touko-kesäkuun aikana ohjetta koskevaa koulutusta välittävien toimielimien paikan päällä tarkastuksia suorittavalle henkilöstölle.

Lisätietoja paikan päällä tehtävistä tarkastuksista TEM:ssä antavat RAHA:n valvontatiimin ylitarkastajat Riitta Mensalo (010 60 49091, riitta.mensalo@tem.fi), Eliisa Hujala (010 60 64949, eliisa.hujala@tem.fi) ja Henri Mattila (010 60 49290, henri.mattila@tem.fi).

Alivaltiosihteeri

Heikki Aurasmaa

Ylitarkastaja

Riitta Mensalo

LIITTEET: Paikan päällä tehtävien tarkastusten ohje
Paikan päällä tehtävien tarkastusten tarkistuslista
Paikan päällä tehtävien tarkastusten tarkistuslista koskien yksittäisten kustannusten varmentamista
Paikan päällä tehtävien tarkastusten tarkistuslistan täyttöohje
Komission paikan päällä tehtäviä tarkastuksia koskeva ohje (engl.)

JAKELU: www.rakennerahastot.fi, Lyra
TEM/AKY, RAPO, RAHA
TEM/SAHA, KOY, TYO, VKE, HAL, TAL, TAR, SÄP
SM/VM/STM/OPM/ LVM/YM
TE-keskukset
Maakuntien liitot
Lääninhallitukset
Ympäristökeskukset
Tiehallinto
TEKES,

Finnvera Oyj

TIEDOKSI: VM/VVC, VTV

LIITE

Hallintoviranomaisen päätös 6.3.3009 Dnro
645/023/2009

HALLINTOVIRANOMAISEN OHJE KOMISSION ASETUKSEN (EY) N:o 1828/2006 13 ARTIKLAN EDELLYTTÄMISTÄ PAIKAN PÄÄLLÄ TEHTÄVISTÄ TARKAS- TUKSISTA

Tämä hallintoviranomaisen ohje on tarkoitettu välittävälle toimielimille noudatettavaksi niiden tehdessä artiklan 13 b alakohdan paikan päällä tehtäviä tarkastuksia. Artiklan 13 a alakohdan mukaisista, maksatushakemuksen yhteydessä suoritettavista hallinnollisista tarkastuksista hallintoviranomainen on antanut erikseen ohjeet, samoin kuin tehtävien asianmukaisesta eriyttämisestä. Tietojärjestelmistä puhuttaessa tarkoitetaan tässä ohjeessa kunkin välittävän toimielimen käytössä olevaa valvonnan tietojärjestelmää (EURA 2007, Tuki2000).

Aiemmin käytössä ollut termi paikan päällä tehtävä varmennus on korvattu tässä ohjeessa voimassa olevan EU-lainsäädännön mukaisesti termillä paikan päällä tehtävä tarkastus. Nyt ohjeistettava hallintoviranomaisen suorittama paikan päällä tapahtuva tarkastus on erotettava tarkastusviranomaisen suorittamasta tarkastuksesta (Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 (jäljempänä yleisasetus) 62 art 1b-kohta, yleisasetuksen täytäntöönpanosta annetun komission asetuksen (EY) N:o 1828/2006 16 art, jäljempänä täytäntöönpanoasetus 16 art). Hallintoviranomaisen suorittamat art 13 mukaan tehtävät hallinnolliset ja paikan päällä tehtävät tarkastukset ovat osa organisaation normaaleja, päivittäiseen toimintaan liittyviä sisäisen valvonnan menettelyjä, joilla organisaatio varmistaa sen vastuulla olevien tehtävien asianmukaisen toteutumisen. Artikla 13 mukaisilla tarkastustoimenpiteillä valvotaan, että tuensaa-jalle myönnetty julkinen tuki on käytetty käyttötarkoituksensa päätöksessä mainituilla ehdoilla. Tarkastusviranomaisen tarkastukset ovat taas hallinto- ja todentamisviranomaisesta riippumattoman tarkastuselimen jälkikäteen suorittamia hanketarkastuksia, joiden tavoitteena on mm. tuottaa EU:n komissiolle tietoa rakennerahastomaksujen oikeellisuuden tasosta (komissiolle esitettyjen maksupyyntöjen virheellisuuden määrästä) ja jäsenvaltiossa käytöön otettujen hallinto- ja valvontamenettelyjen EU-säädösten mukaisuudesta ja hallinto- ja valvontajärjestelmän toimivuudesta

1 Lainsäädäntöperusta

Yleisasetuksen 60 artiklan b-kohdan mukaan hallintoviranomainen¹ vastaa toimenpideohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen ja sen tehtävänä on tarkastaa osarahoitettujen tuotteiden ja palvelujen toimitus ja varmistaa, että toimien osalta tuensaaajien ilmoittamat menot ovat todella aiheutuneet ja että ne ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaiset. Yksittäisten toimien paikan päällä suori-

¹ Komission täytäntöönpanoasetuksen 1828/2006 12 artiklan mukaan ao. asetuksen hallintoviranomaista koskevia säännöksiä sovelletaan välittävään elimeen.

tettavia tarkastuksia voidaan tehdä otantaperiaatteella noudattaen yksityiskohtaisia sääntöjä, jotka komissio hyväksyy 103 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

Täytäntöönpanoasetuksen 13 artiklan 2- 5 -kohtien mukaan tarkastusten on katettava toimien hallinnolliset, taloudelliset, tekniset ja fyysiset näkökohdat.

Tarkastuksilla on varmistettava, että

- ilmoitetut menot vastaavat todellisuutta,
- tuotteet on toimitettu tai palvelut on suoritettu hyväksymispäätöksen mukaisesti,
- tuensaajan esittämät korvaushakemukset ovat oikeellisia,
- toimet ja menot ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisia.

Tarkastusten on sisällettävä myös menettelyt, joilla vältetään menojen rahoittaminen kahden kertaan muista yhteisön hankkeista tai kansallisista hankkeista sekä muilla ohjelma-kausilla.

Hallintoviranomaisen on laadittava kirjalliset vaatimukset ja menettelyt kunkin suoritettujen tarkastusten osalta, ja sen on pidettävä kustakin tarkastuksesta kirjaa, jossa mainitaan tehty työ, tarkastuksen päivämäärä ja tulokset sekä havaittujen sääntöjenvastaisuuksien suhteen toteutetut toimenpiteet.

Mikäli yksittäisiä toimia koskevat, paikan päällä tehtävät tarkastukset suoritetaan otannan pohjalta, hallintoviranomaisen on pidettävä kirjaa, jossa kuvataan ja perustellaan otantamenetelmä ja määritellään tarkastukseen valitut toimet tai maksut. Hallintoviranomaisen on määriteltävä otannan koko, jotta siihen kuuluvien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta voidaan saada riittävä varmuus, ottaen huomioon hallintoviranomaisen määrittämä, kyseiseen tuensaaja- ja toimityyppiin liittyvä riskitaso. Sen on tarkistettava otantamenetelmää joka vuosi.

Mikäli myös hallintoviranomainen on toimenpideohjelman tuensaaja, tarkastuksiin liittyvillä järjestelyillä on varmistettava tehtävien erottaminen riittävällä tavalla asetuksen (EY) N:o 1083/2006 58 artiklan b alakohdan mukaisesti.

Suomessa vastuu yksittäisten toimien paikan päällä tehtävistä tarkastuksista kuuluu rakennerahastolain (1401/2006) 44 § ja 49 §:n mukaisesti välittävän toimielimelle ja sen tuen maksamisesta vastaavalle yksikölle (myöhemmin maksajaviranomainen).

2 Tarkastussuunnitelma

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hallintoviranomaisen tarkastussuunnitelma

TEM:ssä rakennerahasto-ohjelmien hallintoviranomaisena toimivan alueiden kehittämissyksikön rakennerahastojen hallinnointiryhmä (RAHA) laatii vuosittain marraskuun loppuun mennessä tarkastussuunnitelman seuraavana vuonna paikan päällä tarkastettavista hankkeista. Tarkastussuunnitelma sisältää kuvauksen suoritettavan otannan perusteista ja yhteenvedon välittävien toimielimien suorittamien paikan päällä tehtyjen tarkastusten tuloksista. Mikäli otannan perusteita on muutettu edellisestä vuodesta, suunnitelma sisältää perustelut otannan muutoksille.

Välittävien toimielimien tarkastussuunnitelmat

Välittävän toimielimen maksajaviranomainen laatii ja tallentaa tietojärjestelmään vuosittain helmikuun loppuun mennessä tarkastussuunnitelman kyseisenä vuonna tarkastettavista hankkeista. Se sisällyttää tarkastussuunnitelmaansa TEM:n suorittamassa otannassa paikan päällä tarkastettavaksi valitut hankkeet, edelliseltä vuodelta mahdollisesti tarkastamatta jääneet hankkeet sekä ne hankkeet, jotka se edellisen vuoden tarkastushavaintojen sekä muulla perusteella katsoo tarpeelliseksi tarkastaa paikan päällä. Välittävän toimielimen on kuvattava ja esitettävä hankkeen tarkastussuunnitelmaan valikoitumisen perusteet.

3 Paikan päällä tarkastettavien hankkeiden valinta

Välittävät toimielimet tarkastavat RAHA:n otannan perusteella

1. **kaikki julkiselta² rahoitukseltaan yli 500 000 euron suuriset hankkeet**
2. **korkeaan riskiluokkaan³ arvioidut hankkeet vähintään kerran hankkeen aikana**
3. **lopuista⁴ hankkeista paikan päällä on tarkastettava edustavalla otannalla vähintään 50 %. Lisäksi suoritetaan 10 %:n otanta jo aiemmin paikan päällä tarkastettuihin hankkeisiin, jotka ovat käynnissä.**

Poikkeus otantaperusteista on rahoitusvälineiden erityisluonteen vuoksi Finnvera Oyj:n eivastusmuotoiset hankkeet. Finnvera Oyj:n otannan perusteena on lainaan tai takaukseen sisältyvä EAKR-korkotuen tai provisiotuen määrä. Rahoituslajeittain tarkastetaan seuraavasti:

1. Investointi- ja käyttöpääomalainat sekä luoton takaukset: kaikki yli 10.000 euron EAKR-korko- tai provisiotukea sisältävät lainat ja takaukset
2. Pienlainat: 10 % kaikista päätöksistä
3. Naisyrityslainat: 10 % kaikista päätöksistä
4. Yrittäjälainat: 10 % kaikista päätöksistä
4. Ympäristölainat: kaikki

Otannan tekevät RAHA:n vuosittain vahvistamien kriteerien mukaisesti TEM:n sähköisten palvelujen ryhmä SÄP (Valtteri-järjestelmä) ja Etelä-Savon TE-keskuksen yhteydessä toimiva alue ICT -yksikkö (Tuki2000-järjestelmä). Otannan perusjoukko kattaa kaikki ohjelman hankkeet (pl. yritystukihankkeet), joille on tehty joko maksatuspäätöksiä tai joilla on vireille maksatushakemus. Yritystukihankkeet tulevat otannan piiriin heti, kun niille on tehty rahoituspäätös. Otannan suuruutta tarkistetaan ohjelmakauden aikana muun muassa eri tarkastuksista saatujen havaintojen perusteella. RAHA otannan kriteereitä määrittäessään ottaa huomioon sen, että tarkastusten osalta päästään myös euromääräisesti mahdollisimman lähelle 50 %:n tavoitetasoa ja että otanta on riittävän kattava mm. eri tuensaaja- tai

² EU, kansalliseksi vastinrahoitukseksi katsottava valtio, kunta ja muu julkinen rahoitus

³ Riskiluokittelu on esitetty HVO:n ohjeessa yleisistä hallinnollisista seikoista

⁴ ennen paikan päällä tarkastamattomista hankkeista

projektityyppien osalta. Paikan päällä tehtävien tarkastusten määrän on täytyttävä kunkin välittävän toimielimen kohdalta ohjelmittain kumulatiivisesti ohjelmakauden alusta alkaen **Välittävät toimielimet valitsevat RAHA:n otannan lisäksi tarkastettavaksi hankkeita itse valittujen kriteerien perusteella.** Hankkeille tulee tehdä tarkastus paikan päällä aina kun siihen on aihetta. Maksajaviranomainen välittävässä toimielimessä voi käyttää harkintaa, minkä kaltaisiin teknisen tuen hankkeisiin paikan päällä tehtävä tarkastaminen on tarkoituksenmukaista suorittaa.

Jos tietyn tyyppisissä hankkeissa havaitaan poikkeuksellisen paljon sääntöjenvastaisuuksia, on välittävän toimielimen laajennettava paikan päällä tehtävä tarkastus koskemaan muita samankaltaisia hankkeita. Jos samalla tuensaajalla on käynnissä useampia hankkeita, on suositeltavaa, mikäli hankkeiden luonne sitä edellyttää, tehdä vähintään yhteen hankkeeseen tarkastus paikan päällä. Pitkäkestoisissa (useita vuosia kestävässä) hankkeissa paikan päällä tehtävä tarkastus on suositeltavaa tehdä useammankin kerran.

Paikan päällä tehtävä tarkastaminen on ulotettava yhdessä toteuttavissa hankkeissa kaikkiin osatoteuttajiin.

Jos kyseessä on hanke, jonka tuotteiden ja palvelujen toimittamisesta saadaan riittävä varmuus jo maksatushakemuksen käsittelyn yhteydessä suoritettussa hallinnollisessa tarkastuksessa, (esimerkiksi siitä syystä että tehty työ konkretisoituu aikaan ja paikkaan liittymättöminä raportteina tai selvityksinä), paikalla tehtävä tarkastus voi olla tarpeeton tai mahdoton suorittaa. Tällaisen hankkeen osuessa otantaan paikan päällä tehtävää tarkastusta ei tehdä, vaan paikan päällä tehtävää hanketta koskeva tarkistuslistaan merkitään perustietojen lisäksi tieto (perustelut), miten tarkastuksen tekijä on hallinnollisesti saanut riittävän varmuuden rahoituspäätöksen mukaisten toimenpiteiden tosiasiallisesta ja tuloksellisesta toteutumisesta. Hankkeista (pl. Finnveran tukimuodot) on kuitenkin aina tarkastettava vähintään 50 % hankkeiden lukumäärästä ja 50 % myönnetystä julkisesta tuesta.

4 Paikan päällä tehtävien tarkastusten organisointi

Tarkastusten järjestämistä välittävissä toimielimissä on ohjeistettu myös hallintoviranomaisen tehtävien eriyttämistä koskevassa ohjeessa. Vastuu paikan päällä tehtävästä tarkastamisesta on välittävässä toimielimessä maksajaviranomaisella.

Paikan päällä tehtäviä tarkastuksia suunniteltaessa on hankkeen erityispiirteet tärkeää ottaa huomioon esim. tarkastajien lukumäärässä. Hankkeen luonteen ja/tai laajuuden niin edellyttäessä maksamisesta vastaavan yksikön virkamiehen lisäksi tarkastukseen paikan päällä on hyvä osallistua hankkeen rahoittamiseen liittyviä tehtäviä hoitava virkamies tai muu sisällöllinen asiantuntija. Näin varmistetaan tarkastuksen edellyttämä riittävä asiantuntemus. Tarkastuksen organisointiin vaikuttaa myös sitä supistavasti/laajentavasti maksatushakemuksen käsittelyn yhteydessä tehdyn hallinnollisen tarkastuksen laajuus ja sisältö.

Paikan päällä tehtävä tarkastus voidaan hankkia hankintamenettelyllä ulkopuoliselta palveluntuottajalta, joka ei kuitenkaan voi olla rakennerahastojen otantatarkastusten suorittaja tai yleisesti välittävän toimielimen tehtävien laillisuudesta vastaava valvoja. Ulkopuolisella palveluntuottajalla pitää olla riittävä osaaminen ja riittävät tiedot EU- ja kansallisista säädöksistä, jotka ohjaavat rakennerahastotoimintaa. Vastuu tarkastuksista säilyy aina kuitenkin maksatus tehtävistä vastaavalla yksiköllä, jonka on varmistuttava paikan päällä tehtyjen tarkastusten laadusta. Mikäli paikan päällä tarkastukset suorittaa erillinen virkamies tai ulkopuolinen palvelujen toteuttaja, tulee tarkastuksista vastaavan maksajaviranomaisen hu-

lehtia siitä, että nämä saavat käyttöönsä kaiken tarkastuksen onnistumisen edellyttämän tarpeellisen tiedon.

5 Paikan päällä tehtävien tarkastusten suunnittelu

Tarkastuskäyntien suunnittelussa sekä yksityiskohtaisessa tarkastuksen sisällön määrittelyssä hyödynnetään varsinaisen hankkeen asiakirja-aineiston (rahoituspäätös, maksatushakemukset ja -päätökset, seurantaraportit jne.) lisäksi muita hanketta ja tuensaajaa sekä toimintamuotoa koskevia tarkastusraportteja ja niissä esitettyjä havaintoja. Tarkastukseen valmistauduttaessa selvitetään myös tietojärjestelmästä, onko ko. hankkeelle erikseen merkitty tarkastettavia kohteita esimerkiksi maksatushakemuksen tarkistuksen yhteydessä. Samoin on syytä keskustella rahoittajan kanssa muista erityisistä tarkastukseen vaikuttavista havainnoista.

Tarkastuskäynti on tarkoituksenmukaisinta tehdä silloin, kun hanketta toteutetaan ja korjauksiin on mahdollista ryhtyä ennen hankkeen päättymistä. Mikäli hanke on valittu tarkastettavaksi, tarkastus on tehtävä ja merkittävä tietojärjestelmään ennen hankkeelle tehtävää loppumaksatusta.

Paikan päällä tehtävästä tarkastuksesta on tarkoituksenmukaista ilmoittaa tarkastuksen kohteelle etukäteen. Tarkastuksesta on syytä ilmoittaa tavalla, joka on mahdollista dokumentoida (esim. sähköposti tai kirje). Samalla on ilmoitettava, että hankkeen toteuttamiseen liittyvät asiakirjat ja kirjanpito on oltava tarkastusta hoitavien henkilöiden käytettävissä. Tarkastettavasta hankkeesta on oltava paikalla riittävä määrä hankkeen toimintaan perehtyneitä henkilöitä, jotta mahdollisiin esille nouseviin kysymyksiin saadaan vastaus. Tarkastuksen kohteena olevan on mahdollista valtuuttaa sijastaan edustaja toimimaan mukana tarkastuksessa. Käynnistä ei ole syytä ilmoittaa sellaisissa tapauksissa, missä ennakoilmoittaminen vaarantaisi tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen (esim. koulutushankkeen tosiasiallinen toteutus ja koulutettavien osallistuminen siihen). Tarkastus voidaan tarvittaessa jakaa kahteen tai useampaan käyntiin.

6 Paikan päällä tehtävien tarkastusten toteuttaminen

Tarkastuskäynnin tavoitteena on antaa tukea myöntävälle toimielimelle *riittävä varmuus* siitä, että

1. ilmoitetut menot, rahoitus ja tulot ovat tosiasiallisesti syntyneitä ja hankkeelle kuuluvia
2. tuotteet on toimitettu tai palvelut on annettu hyväksymispäätöksen mukaisesti
3. tuensaajan esittämät maksamishakemukset ovat oikeellisia
4. toimet ja menot ovat muutoin yhteisön ja kansallisten lainsäädännön ja muiden sääntöjen mukaisia.
5. menot eivät tule rahoitetuiksi kahteen kertaan muista yhteisön tai kansallisista varoista tai muilla ohjelmakausilla.

Paikan päällä tehtävä tarkastus toteutetaan käyttäen apuna liitteenä olevaa tarkistuslistaa. Täytetty tarkistuslista allekirjoitettuna on samalla komission asetuksen 13 artiklassa edellytetty tarkastuksen pöytäkirja.

Menojen, rahoituksen ja tulojen tosiasiallisuus varmistetaan siten, että tuensaajan maksatushakemuksessa esittämä kirjanpitoaineisto (mm. tositezäljennökset, kirjanpitoraportit) ja mahdollinen muu asiakirja-aineisto vastaa tuensaajan alkuperäistä kirjanpito- ja asiakirja-

aineistoa. Tarkastettavien tositteiden määrästä päätettäessä on otettava huomioon hankkeelle ja toteuttajalle annettu riskiluokitus ja aiemmat havainnot. Jos kaikkia tositteita ei tarkasteta, on tarkastettavat tositteet valittava otannalla. Otantamenetelmä on kuvattava. Tarkastettavaksi voidaan valita esim. jonkin tietyn kululajin tositteet ja osa muista tositteista satunnaisotannalla. Otoksen on oltava edustava. Jos tositetarkastuksessa tulee esiin virheitä, joiden perusteella on syytä olettaa, että virheitä esiintyy otoksen ulkopuolisessa aineistossa, on otosta laajennettava. Paikan päällä tarkastetaan myös, että kirjanpitoa säilytetään asianmukaisesti ja että se on vaikeudetta tarkastettavissa.

Tuotteiden toimittaminen ja palveluiden suorittaminen tukipäätöksen mukaisesti varmistetaan mm. käymällä läpi hankkeen toimintaa koskevia asiakirjoja (ohjausryhmän pöytäkirjat, seuranta- ja indikaattoritiedot, hankkeen edistymistä koskevat väli- ym. raportit), haastatteleamalla hankkeen henkilöstöä ja/tai hankkeen kohderyhmää, kuten koulutukseen osallistuneita tai havainnoimalla hankitun koneen/laitteen tai muun tuotannollisen- tai infrastruktuuri-investoinnin olemassaolo. Kehittämishankkeiden osalta paikan päällä selvitetään vastaavasti, onko hankkeen tavoitteet saavutettu ja rahoituspäätöksessä sekä hanketta koskevista raporteista mainitut toimenpiteet tosiasiallisesti suoritettu.

Toimien ja menojen sekä rahoituksen yhteisön ja kansallisen lainsäädännön ja muu sääntöjen mukaisuus varmistetaan tarkistuslistan kysymysten avulla. Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tuensaaja on noudattanut tukipäätöksen ehtoja. Hankkeessa toteutettua toimintaa tai toimenpidettä tarkastellaan aina voimassa olevan tukipäätöksen sisältöön ja asetettuihin erityisehtoihin verraten.

Euromääräisesti tarkastetuksi katsotaan ne menot, jotka on jo maksettu sekä ne menot, joihin on haettu maksatusta tarkastushetkellä.

Sen lisäksi mitä hankkeen kaksinkertaisen rahoittamisen estämiseksi on tehty hankkeen valintaprosessin aikana, tulee myös maksatusvaiheessa mm. verrata tietojärjestelmistä saatavia eri rahastoja koskevia hakijaluetteloita / -tietoja ristiin myös valtakunnallisella tasolla ja aiemmalla ohjelmakaudella. Tuen hakijoiden julkistaminen toimii myös kaksinkertaisen rahoituksen estämisessä. Viranomaisten välinen yhteistyö ja tietojenvaihto on tärkeää kaksinkertaisen rahoituksen estämisessä. Hankkeen toteuttajalta voidaan pyytää hankkeen rahoitukseen liittyviä tietoja asian selvittämiseksi.

7 Paikan päällä suoritettujen tarkastuskäynnin dokumentointi

Tarkastuskäynnillä tehdyt tarkastukset, niihin liittyvät tarkastushavainnot ja tarkastuksen tulokset kirjataan tarkistuslistaan. Mikäli tarkastetun asian tulos on ”ei kunnossa”, kirjataan mahdollisimman tarkoin havaittu epäkohta esim. tukikelvottomat ja sellaiseksi epäillyt kustannukset (laatu, määrä, perustelut) ja mahdolliset tuensaajalta edellytetyt korjaavat toimenpiteet sekä vaadittavat lisätiedot. Korjaavien toimenpiteiden suorittamiselle annetaan määräaika.

Tarkastusta koskevat tiedot merkitään valvonnan tietojärjestelmään, josta tiedot siirtyvät seurantajärjestelmään muiden välittävien toimielinten sekä hallintoviranomaisen, todentamismviranomaisen ja tarkastusviranomaisen hyödynnettäviksi.

Tarkastustiedot on tallennettava viipymättä tietojärjestelmään, jotta sieltä saatavat tiedot ovat ajantasaisia. Tarkastustilannetta seurataan neljännesvuosittain maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuun lopussa, johon ajankohtaan mennessä välittävien toimielinten tulee täsmäyttää ao. vuosineljänneksen aikana järjestelmään viedyt tarkastustiedot suoritettuihin paikan päällä tehtyihin tarkastuskäynteihin.

8 Tarkastuksen jatkotoimenpiteet

Mikäli tarkastuskäynnin tulokset edellyttävät korjaavia toimenpiteitä, tulee välittävien toimielinten ryhtyä niihin viipymättä. Mahdollisia korjaavia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi tuen maksamisen keskeytys ja jo maksetun takaisinperintä. Korjaavista toimenpiteistä hallintoviranomainen on antanut ohjeistusta erikseen.

LIITE   Tarkistuslista